În această cărticică fantomatică, m-am străduit să dau viaţă fantomei unei idei care să nu-i stârnească pe cititorii mei împotriva lor înșiși, pe unii împotriva altora, împotriva acestei sărbători sau împotriva mea. Fie ca ea să bântuie casele lor întru bucurie *și nimeni să nu dorească să-i facă de petrecanie.*

Prietenul și slujitorul lor devotat,

C.D.

Decembrie 1843

STANŢA ÎNTÎI
Fantoma lui Marley

De la bun început vom spune că Marley murise. Nu există absolut nici o îndoială în privinţa asta. Certificatul de înmormântare fusese iscălit de preot, de arhivar, de antreprenorul de pompe funebre, de mai-marele cioclilor. Şi Scrooge îl iscălise. Iar numele lui Scrooge era o garanţie sigură la Bursa din Londra, pentru orice act pe care îşi punea el semnătura. Bătrânul Marley era mort ca un cui de uşă, cum spun englezii.

Dar atenţie! Cu toate acestea, după ştiinţa mea, nu văd de ce-ar fi cu osebire mort un cui de uşă. Eu unul aş socoti mai degrabă cuiul de sicriu cel mai mort dintre toate fiarele. Dar înţelepciunea strămoşilor noştri stă în asemenea vorbe; doar n-o s-o smintesc eu, nevolnicul de mine, căci altminteri praf s-ar alege de ţărişoara mea. Îngăduiţi-mi, aşadar, să repet cu dinadinsul că Marley era mort ca un cui de uşă.

Dar ştia oare Scrooge că e mort? De bună seamă că ştia. Cum altminteri? Scrooge şi cu el erau asociaţi de

nu știu câtă vreme. Scrooge era singurul lui executor testamentar, singurul lui curator, singurul lui reprezentant, singurul lui legatar universal, singurul lui prieten și singurul îndoliat după el. Și nici măcar Scrooge nu a fost prea zguduit de tristul eveniment, ba chiar s-a dovedit a fi un desăvârșit om de afaceri chiar în ziua înmormântării, pe care a oficiat-o cu neîndoios profit.

Pomenind de înmormântarea lui Marley, ajung din nou acolo de unde am început. Nu exista nici o îndoială că Marley murise. Trebuie să se înţeleagă limpede asta, căci altminteri nu mai poate ieşi nimic bun din povestirea pe care o voi depăna. Dacă nu suntem pe deplin convinși că tatăl lui Hamlet a murit înainte de a începe piesa, plimbarea lui la ceas de noapte, în bătaia vântului de răsărit, pe propriile lui metereze, nu e cu nimic mai deosebită de apariţia bruscă a unui oarecare domn de vârstă mijlocie după lăsarea întunericului, într-un loc vântos – la cimitirul Saint Paul, să zicem –, pentru a răvăși cu adevărat mintea slabă a fiului lui.

Scrooge nu a șters numele bătrânului Marley de pe firmă. El a rămas acolo mulţi ani după aceea, deasupra ușii depozitului: „Scrooge și Marley". Firma era cunoscută cu numele de „Scrooge și Marley". Uneori, cei noi în meserie îi spuneau lui Scrooge Scrooge și alteori Marley, dar el răspundea la ambele nume. Pentru el era totuna.

O, dar Scrooge avea mâna scurtă și nouă băieri la pungă. Un ticălos bătrân, hrăpăreţ, apucător, lacom, calic, cărpănos, un zgârie-brânză! Dur și tăios precum o cremene din care niciodată n-a izbutit vreun fier să

scapere un foc generos; ascuns, ursuz și singuratic ca o stridie. Răceala din el îi îngheța trăsăturile bătrâne, îi pișcă nasul ascuțit, îi zgârcea obrajii, îi înțepenea picioarele, îi înroșea ochii și îi învinețea buzele subțiri; și i se strecura hoțește în glasul gâjâit. Pe cap, pe sprâncene și pe bărbia țepoasă avea promoroacă. Purta pretutindeni cu el propria lui temperatură scăzută; își îngheța biroul în zile de caniculă; și nu înmuia nici cu un grad gerul de Crăciun.

Căldura și frigul de afară îl afectau prea puțin pe Scrooge. Căldura nu-l putea încălzi, frigul iernii nu-i dădea fiori. Nu era vânt mai biciuitor ca el, nu era viscol mai aprig, nici ploaie torențială mai neîndurătoare. Vremea rea nu știa de unde să-l apuce. Ploaia, ninsoarea, grindina, lapovița cele mai năprasnice se puteau lăuda doar cu un singur avantaj față de el. Ele „se abăteau" adesea mai cu milă, dar Scrooge niciodată.

Nimeni nu-l oprea vreodată pe stradă să-i spună cu o figură veselă: „Ce mai faci, dragă Scrooge? Când vii pe la mine?" Nici un cerșetor nu se ruga de el să-i dea un bănuț, nici un copil nu-l întreba cât e ora, nici un bărbat sau femeie nu i-a cerut vreodată lui Scrooge să-i spună care e drumul spre cutare sau cutare loc. Până și câinii orbilor păreau a-l cunoaște; și când îl vedeau că apare, își trăgeau stăpânii în pragul ușilor sau în vreo fundătură; apoi, dădeau din coadă, de parcă ar fi spus: „Mai bine fără ochi decât să vezi lumea cu ochii răi, stăpâne fără lumină!"

Dar ce-i păsa lui Scrooge? Taman asta îi plăcea. Fiindcă el se strecura pe-alături de cărările vieții călcate

de mulţime, ţinând la distanţă orice semn de omenie, isteţii îi spuneau lui Scrooge „nebunul”.

Odată, de demult – dintre toate zilele bune ale anului, taman în ajunul Crăciunului – bătrânul Scrooge își făcea de lucru în casieria lui. Era un ger tăios, înțepător; ba mai era și ceaţă; îi auzea pe oameni afară, în fundătură, umblând încoace și-ncolo șuierând, lovindu-și mâinile pe piept și tropăind pe lespezile de piatră, ca să se încălzească. Orologiile orașului tocmai bătuseră de trei, dar era deja întuneric bine – nu fusese lumină toată ziua – și lumânările pâlpâiau în ferestrele birourilor învecinate, ca niște pete roșiatice pe aerul cafeniu care căpătase parcă substanţă. Vălătucii de ceaţă pătrundeau prin fiecare crăpătură și gaură de cheie și într-atât de deasă era, încât, deși fundătura era cât se poate de îngustă, casele de peste drum păreau niște năluci. Văzând cum se lăsa norul acela opac, întunecând totul, puteai să-ţi închipui că natura abia își mai trăgea sufletul, răsuflând din greu.

Ușa casieriei lui Scrooge era deschisă ca acesta să fie tot timpul cu ochii pe slujbașul lui, care copia scrisori într-o chilioară prăpădită, un soi de cutie. La Scrooge ardea un foc foarte mic, dar la copist focul era mult mai mic, atât de mic, încât părea dintr-un singur cărbune. Dar nu putea să pună mai mulţi, fiindcă Scrooge ţinea lada cu cărbuni în odaia lui; așa că, ori de câte ori copistul intra cu lopata, patronul lui prevestea că în curând se vor despărţi. După care, copistul își punea pe el șalul alb și încerca să se încălzească la lumînare; nefiind însă un om cu o imaginaţie vie, efortul îi rămânea nerăsplătit.

— Crăciun fericit, unchiule! Domnul să te aibă-n pază! strigă o voce veselă. Era vocea nepotului lui Scrooge, care dădu buzna peste el atât de brusc, încât aceasta fusese primul semn al apropierii lui.

— Ptiu! spuse Scrooge. Astea-s mofturi!

Nepotul ăsta al lui Scrooge se încălzise atât de tare mergând repede prin ceață și ger, încât strălucea tot; avea o față rumenă și frumoasă; ochii îi scânteiau, iar din gură îi mai ieșeau aburi.

— Crăciunul nu e un moft, unchiule! spuse nepotul lui Scrooge. Sunt sigur că n-ai vrut să spui asta.

— Ba da, spuse Scrooge. Crăciun fericit! Ce drept ai tu să fii fericit? Ce motiv ai tu să fii fericit? Ești destul de sărac.

— Hai, zău, îi răspunse vesel nepotul. Ce drept ai dumneata să fii mohorât? Ce motiv ai dumneata să fii ursuz? Ești destul de bogat.

Întrucât Scrooge nu găsi pe moment alt răspuns mai bun, spuse din nou „Ptiu!", urmat de „Mofturi.'".

— Nu fi supărat, unchiule! spuse nepotul.

— Cum să nu fiu, îi replică unchiul, când trăiesc în lumea asta de proști? Crăciun fericit! Mare scofală Crăciunul ăsta! E taman vremea când ai de plătit angaralele și n-ai bani; când te pomenești cu un an mai bătrân, dar cu nici un sfanţ mai bogat; când îţi faci socotelile pe un an întreg și vezi cum te încolţesc cifrele din hârţoage pe douăsprezece luni pline. Dacă ar fi după mine, spuse Scrooge indignat, aș porunci ca fiece dobitoc care umblă tot timpul cu „Crăciun fericit!"" pe buze să fie fiert în propria lui budincă și

îngropat, cu o ţeapă împodobită cu globuri înfiptă în inimă. Aşa ar merita!

— Unchiule! se rugă de el nepotul.

— Ascultă, nepoate, i-o reteză tăios unchiul, ţine tu Crăciunul cum vrei şi lasă-mă pe mine să-l ţin cum vreau.

— Să-l ţii? repetă nepotul lui Scrooge. Dar dumneata nu-l ţii.

— Atunci lasă-mă să nu-l bag în seamă, spuse Scrooge. Că mult bine îţi poate face! Mult bine ţi-a făcut până acum!

— Multe lucruri ar fi putut să-mi aducă binele, dar îndrăznesc să spun că n-am tras folos din ele, îi răspunse nepotul. Printre care şi Crăciunul. Dar sunt sigur că am socotit întotdeauna vremea Crăciunului, atunci când îi vine sorocul – pe lângă respectul ce i se cuvine datorită numelui şi obârşiei sale sfinte, dacă se poate judeca în afara acestora —, un răstimp fericit; e vremea bunătăţii, a iertării, a milosteniei, a bucuriei; e singurul răstimp pe care-l cunosc în lungul calendar al anului, când bărbaţi şi femei par să-şi deschidă, cu mărinimie, la unison, sufletele ferecate şi să se gândească la cei mai prejos decât ei, ca şi cum ar fi cu adevărat călători spre mormânt, ca şi ei, şi nu o altă specie de vietăţi, cu alte destinaţii. De aceea, unchiule, chiar dacă nu mi-a vârât niciodată în buzunar nici un bănuţ de aur sau de argint, eu cred că mi-a făcut mult bine şi îmi va face mult bine. şi spun Domnul să-l binecuvânteze!

Copistul din cutie aplaudă fără să vrea. Dar dându-şi seama de îndată de necuviinţa lui, scormoni în foc şi stinse de tot ultima scânteie firavă.

— Dacă mai faci vreun zgomot, spuse Scrooge, o să rămâi pe drumuri de Crăciun! Dar văz că știi să potrivești vorbele, conașule, adăugă el întorcându-se către nepotul lui. Nu m-aș mira să ajungi în Parlament.

— Hai, zău, unchiule, nu fi supărat! Vino mâine la noi la masă.

Scrooge spuse că pe el l-ar vizita – da, chiar așa a spus. Merse până în pânzele albe, mărturisind că numai pe el l-ar vizita.

— Dar de ce? se plânse nepotul lui Scrooge. De ce?

— De ce te-ai însurat? întrebă Scrooge.

— Pentru că m-am îndrăgostit!

— Pentru că te-ai îndrăgostit! bombăni Scrooge, de parcă ar fi fost singurul lucru din lume mai ridicol chiar decât un Crăciun fericit. La revedere!

— Unchiule, dar dumneata n-ai venit la mine nici înainte de a se întâmpla asta. De ce socotești c-ar fi un motiv ca să nu vii acum?

— La revedere, spuse Scrooge.

— Nu vreau nimic de la dumneata; nu-ţi cer nimic; de ce nu putem fi prieteni?

— La revedere, spuse Scrooge.

— Îmi pare sincer rău că ești atât de hotărât. Nu ne-am certat niciodată, nu te-am necăjit cu nimic. Eu am încercat din respect pentru sărbătoarea Crăciunului și îmi voi păstra buna dispoziţie de Crăciun până la sfârșit. Așadar, Crăciun fericit, unchiule!

— La revedere, spuse Scrooge.

— Și un An Nou bun!

— La revedere, spuse Scrooge.

Nepotul ieși din odaie, fără să rostească totuși nici o vorbă urâtă. Se opri la ușa de afară ca să-i ureze sărbători fericite copistului, care, deși murea de frig, îi răspunse cu mai multă căldură decât Scrooge, întorcându-i urările.

— Uite-l și pe-ăsta, mormăi Scrooge, care-l auzise. Copistul meu câștigă cincisprezece șilingi pe săptămână, are nevastă și familie și vorbește de Crăciun fericit! Eu intru în balamuc!

Lunaticul ăsta, după ce-l conduse pe nepotul lui Scrooge, introduse alți doi oameni. Erau doi domni corpolenți, plăcuți la înfățișare, care stăteau acum, cu capetele descoperite, în biroul lui Scrooge. Țineau în mâini niște registre și hârtii și se înclinară în fața lui.

— Firma „Scrooge și Marley", bănuiesc, spuse unul dintre domni, citind de pe lista lui. Am plăcerea de a mă adresa domnului Scrooge sau domnului Marley?

— Domnul Marley e mort de șapte ani, răspunse Scrooge. Chiar în seara asta se fac șapte ani de când a murit.

— Nu ne îndoim că mărinimia sa este bine reprezentată de asociatul care i-a supraviețuit, spuse domnul, prezentându-și împuternicirea.

Și cu siguranță că era; căci cei doi fuseseră suflete înrudite. Auzind cuvântul fatal – „mărinimie" –, Scrooge se încruntă, clătină din cap și îi înapoie împuternicirea.

— Domnule Scrooge, la acest ceas de sărbătoare, spuse domnul, scoțând un toc, se cuvine mai mult ca oricând să-i ajutăm pe cât putem pe cei sărmani